
Οικονομική Ανάλυση της Πολιτικής για τις Προστατευόμενες Περιοχές (Στόχος 15.1)

Από τα Χαρτιά στην Πράξη - Η Προστασία της Φυσικής μας Κληρονομιάς

Σελίδα 1

1. Γιατί αυτό το ποσό; Η Οικονομική Λογική πίσω από την Επένδυση των €100 εκατομμυρίων.

Η ετήσια επένδυση των ~€100 εκατομμυρίων για την ουσιαστική διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών είναι μια στρατηγική τοποθέτηση κεφαλαίων που στοχεύει στη μετάβαση από το καθεστώς των "χάρτινων πάρκων" σε ένα καθεστώς **ενεργού, επιστημονικής διαχείρισης και φύλαξης**. Το ποσό αυτό δεν είναι μια απλή δαπάνη, αλλά το εκτιμώμενο ετήσιο κόστος για να αποκτήσει το κράτος την **επιχειρησιακή ικανότητα** να προστατεύσει αποτελεσματικά το φυσικό του κεφάλαιο, το οποίο σήμερα είναι σε μεγάλο βαθμό αφύλακτο.

Η λογική του ποσού βασίζεται στην κοστολόγηση τριών βασικών, νέων και ενισχυμένων παρεμβάσεων:

1. **Κόστος Ολοκλήρωσης των Σχεδίων Διαχείρισης:** Ένα αρχικό, εφάπαξ μέρος της επένδυσης θα κατευθυνθεί στην **ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ)** και των σχεδίων διαχείρισης για τις εκατοντάδες περιοχές Natura 2000 της χώρας που ακόμη δεν διαθέτουν. Αυτό είναι ένα τεράστιο έργο μελετών που απαιτεί σημαντικούς πόρους.
2. **Κόστος Ενίσχυσης των Φορέων Διαχείρισης (ΟΦΥΠΕΚΑ):** Αυτός είναι ο πυρήνας της ετήσιας λειτουργικής δαπάνης. Η ενίσχυση του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) και των περιφερειακών του μονάδων περιλαμβάνει:
 - ο **Προσλήψεις Προσωπικού:** Το μεγαλύτερο κόστος. Αφορά τη μισθοδοσία εκατοντάδων νέων, εξειδικευμένων επιστημόνων (βιολόγοι, περιβαλλοντολόγοι, δασολόγοι) και, κυρίως, **φυλακτικού προσωπικού (rangers)** που θα έχουν φυσική παρουσία στο πεδίο.
 - ο **Λειτουργικά Έξοδα:** Κάλυψη του κόστους για οχήματα, εξοπλισμό παρακολούθησης (κιάλια, GPS, drones), και τη λειτουργία των Κέντρων Ενημέρωσης σε κάθε περιοχή.
3. **Κόστος του Εθνικού Προγράμματος Αποκατάστασης:** Ένα σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού θα διατεθεί ως **επένδυση κεφαλαίου** για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων αποκατάστασης υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων (π.χ. αναδημιουργία ενός αποξηραμένου υγροτόπου, αποκατάσταση ενός αλπικού λιβαδιού).

Συνεπώς, το ποσό των **€100 εκατομμυρίων** είναι μια ρεαλιστική εκτίμηση του ετήσιου κόστους που απαιτείται για να μετατραπεί η προστασία της φύσης από μια αφηρημένη έννοια σε μια **οργανωμένη, στελεχωμένη και αποτελεσματική κρατική λειτουργία**.

Σελίδα 2

2. Σε τι ακριβώς θα διατεθεί αυτό το ποσό; Η Δομή της Δαπάνης.

Τα ~€100 εκατομμύρια ετησίως θα κατευθυνθούν για να χρηματοδοτήσουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσης που περιλαμβάνει σχεδιασμό, λειτουργία και αποκατάσταση.

A. Θεσμική Θωράκιση και Λειτουργία:

- **Εκπόνηση Σχεδίων Διαχείρισης:** Χρηματοδότηση των μελετητικών γραφείων για την ταχεία ολοκλήρωση των ΕΠΜ και των σχεδίων διαχείρισης.
- **Λειτουργία του ΟΦΥΠΕΚΑ:** Το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης θα καλύψει το **ετήσιο λειτουργικό κόστος** του Οργανισμού, με έμφαση στη **μισθοδοσία** του νέου επιστημονικού και φυλακτικού προσωπικού που θα προσληφθεί.

B. Δράσεις στο Πεδίο:

- **Πρόγραμμα Φύλαξης:** Κάλυψη του κόστους για τις περιπολίες, τη συντήρηση του εξοπλισμού και τη λειτουργία των συστημάτων παρακολούθησης.
- **Επιστημονικό Monitoring:** Χρηματοδότηση για τη συστηματική παρακολούθηση των πληθυσμών των ειδών και της κατάστασης των οικοτόπων εντός των προστατευόμενων περιοχών.

Γ. Εθνικό Πρόγραμμα Αποκατάστασης Οικοσυστημάτων:

Αυτή είναι η πιο προορατική επένδυση. Οι πόροι θα διατεθούν, μέσω διαγωνισμών, για την υλοποίηση συγκεκριμένων έργων, όπως:

- **Αποκατάσταση Υγροτόπων:** Έργα για την επαναφορά των υδάτων σε πρώην αποξηραμένες λίμνες ή έλη.
- **Αναδημιουργία Φυσικής Βλάστησης:** Έργα για την απομάκρυνση ξενικών, χωροκατακτητικών ειδών και την αποκατάσταση της ενδημικής χλωρίδας.
- **Δημιουργία Οικολογικών Διαδρόμων:** Έργα που συνδέουν απομονωμένες προστατευόμενες περιοχές, επιτρέποντας την κίνηση των ειδών.

3. Πώς θα επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος; Ο Οικονομικός Μηχανισμός.

Η επένδυση στην προστασία και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, αν και δεν έχει άμεσο εμπορικό προϊόν, παράγει τεράστια οικονομική αξία μέσω της **διασφάλισης και αναβάθμισης των "υπηρεσιών οικοσυστήματος"**.

1. Ο Οικονομικός Μηχανισμός του "Φυσικού Κεφαλαίου":

- Τα υγιή οικοσυστήματα είναι ένα **παραγωγικό κεφάλαιο** που παρέχει δωρεάν υπηρεσίες τεράστιας αξίας:

- **Καθαρό Νερό:** Οι ορεινές, δασικές λεκάνες απορροής λειτουργούν ως φυσικά φίλτρα, παρέχοντας καθαρό νερό στις πεδινές περιοχές και μειώνοντας το κόστος επεξεργασίας.
 - **Προστασία από Καταστροφές:** Οι υγράτοποι και τα παρόχθια δάση απορροφούν τις πλημμυρικές αιχμές, μειώνοντας τις ζημιές στις καλλιέργειες και τις υποδομές.
 - **Γονιμότητα Εδάφους:** Τα υγιή δασικά και λιβαδικά οικοσυστήματα προστατεύουν το έδαφος από τη διάβρωση.
 - Η επένδυση στην προστασία τους είναι μια **επένδυση στη διατήρηση αυτού του φυσικού κεφαλαίου**, αποφεύγοντας το τεράστιο κόστος που θα έπρεπε να πληρώσουμε για να υποκαταστήσουμε αυτές τις υπηρεσίες με τεχνητές, γκρίζες υποδομές (π.χ. φράγματα, μονάδες επεξεργασίας νερού).
2. **Ο Οικονομικός Μηχανισμός του Ποιοτικού Τουρισμού:**
- Η πλούσια βιοποικιλότητα και τα καλοδιατηρημένα φυσικά τοπία αποτελούν τον **πυρήνα του προϊόντος του οικότουρισμού**.
 - Η αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, με τη δημιουργία μονοπατιών, παρατηρητηρίων πουλιών και κέντρων ενημέρωσης, δημιουργεί ένα **υψηλής ποιότητας τουριστικό προϊόν** που προσελκύει επισκέπτες με υψηλό εισόδημα και περιβαλλοντική ευαισθησία. Αυτό δημιουργεί **βιώσιμες θέσεις εργασίας** και εισόδημα για τις τοπικές, συχνά απομακρυσμένες, κοινότητες.
3. **Ο Μηχανισμός του "Branding" και της Προστιθέμενης Αξίας:**
- Τα αγροτικά προϊόντα που παράγονται εντός ή κοντά σε καλά διαχειριζόμενες προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποκτήσουν **σήμα ποιότητας και προέλευσης**, διεκδικώντας υψηλότερες τιμές στην αγορά. Ένα "Μέλι από το Δάσος της Δαδιάς" ή ένα "Τυρί από τον Γράμμο" έχει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

Σελίδα 3

4. Από πού θα προέλθουν οι πόροι; Η Ανάλυση της Χρηματοδότησης.

Η χρηματοδοτική στρατηγική είναι έξυπνη και συνδυάζει εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους για την κάλυψη τόσο των λειτουργικών δαπανών όσο και των επενδύσεων.

- **Πυρήνας:** ΕΣΠΑ και Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)
Ο κύριος όγκος της χρηματοδότησης των ~€100 εκατομμυρίων θα προέρχεται από τα μεγάλα εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
 - **ΕΣΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης):** Η προστασία της βιοποικιλότητας και η προώθηση του οικότουρισμού είναι **βασικές προτεραιότητες** των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Το ΕΣΠΑ είναι το ιδανικό εργαλείο για τη χρηματοδότηση των σχεδίων διαχείρισης και των μεγάλων έργων αποκατάστασης.

- **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ):** Θα καλύψει την **απαιτούμενη εθνική συμμετοχή** στα έργα του ΕΣΠΑ και θα χρηματοδοτήσει το πάγιο λειτουργικό κόστος και τη μισθοδοσία του προσωπικού του ΟΦΥΠΕΚΑ, σηματοδοτώντας τη μόνιμη δέσμευση του κράτους.
- Συμπληρωματικά: Πρόγραμμα LIFE της ΕΕ
Αυτό είναι ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό, αλλά πολύτιμο ευρωπαϊκό πρόγραμμα, το οποίο χρηματοδοτεί αποκλειστικά καινοτόμα και υποδειγματικά έργα για το περιβάλλον και τη φύση.
 - Η πολιτική του ΚΟΣΜΟΥ στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας των ελληνικών φορέων (ΟΦΥΠΕΚΑ, πανεπιστήμια, ΜΚΟ) να διεκδικούν και να κερδίζουν προτάσεις στο πρόγραμμα LIFE.
 - Αυτό μπορεί να φέρει **σημαντικούς πρόσθετους πόρους** και, κυρίως, πολύτιμη τεχνογνωσία για την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων προστασίας σπάνιων ειδών ή αποκατάστασης ευαίσθητων οικοτόπων.

Αυτή η συνδυαστική προσέγγιση επιτρέπει στην Ελλάδα να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο εθνικό σύστημα προστασίας της φύσης, αξιοποιώντας στο έπακρο τους πόρους της ευρωπαϊκής πολιτικής συνοχής (ΕΣΠΑ) και τους εξειδικευμένους πόρους της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής (LIFE), με μια σταθερή δέσμευση εθνικών πόρων για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος.